

Međunarodna
naučno-stručna konferencija

„Usklađivanje zakonodavstva
sa *acquis-em*“,

PRIKAZ Internacionalni Burch Univerzitet u
Sarajevu, Sarajevo, 16.12.2015.

Dr. sc. Anita Petrović, docent
Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli

Direkcija za europske integracije Vijeća ministara BiH i Centar za društvena istraživanja Internacionalnog Burch Univerziteta bili su domaćini velikom broju sudionika iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona na međunarodnoj naučno-stručnoj konferenciji na temu “*Usklađivanje zakonodavstva sa acquis-em*“, održane 16.12.2015. godine u Sarajevu.

Cilj konferencije bio je okupiti istaknute članove akademske zajednice i stručnjake praktičare na polju usklađivanja zakonodavstva sa pravnom stečevinom Europske unije (*acquis communautaire*) u svrhu razmjene iskustva i znanja, kako bi se Bosna i Hercegovina što bolje pripremila i bila u stanju odgovoriti izazovima koji se javljaju u procesu europskih integracija. Rad Konferencije odvijao se

u okviru tri panela na kojima su prezentirani radovi koji tretiraju aktualnu problematiku iz oblasti:

- *Sigurnost hrane, veterinarstva i zaštite zdravlja bilja*
- *Pravde, slobode i sigurnosti*
- *Zaštite potrošača sa posebnim osvrtom na korisnike finansijskih usluga.*

Treći panel bio je posvećen harmonizaciji pravnog okvira u oblasti zaštite postrošača pri tome posebna pažnja usmjerena je na korisnike finansijskih usluga. Ovo iz razloga jer su se korisnici finansijskih usluga, naročito korisnici potrošačkih kredita posljednjih godina našli u teškoj poziciji vezano za valutnu klauzulu (CHF), promjenjivu kamatnu stopu, netransparentne ugovorne odredbe i dr. No, kako su finansijske usluge sastavni dio života svakog pojedinca i postale su neophodne kao i osnovne životne namirnice, to je intencija zakonodavaca u regionu da uredi ovu oblast i pruže pojačanu zaštitu fizičkim osobama koje se po ekonomskoj, finansijskoj, informacijskoj i stručnoj snazi ne mogu izjednačiti sa kreditnim organizacijama, potpuno opravdana. U tom pravcu djelovao je i domaći zakonodavac koji se odlučio na usvajanje novog *lex specialis* i to Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH formuliranog po uzoru na *Direktivu 2008/48/EZ o ugovorima o potrošačkom kreditu*, što proizlazi iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kojim je utvrđena obaveze usklađivanja postojećeg i budućeg nacionalnog zakonodavstva sa pravnom stečevinom EU.

Moderatori panela prof. dr. Meliha Powlakić (Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu) i prof. dr. Tatjana Josipović (Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu) u svojim uvodnim obraćanjim prisutnim ukazale su na osnovne probleme s kojim se susreću korisnici finansijskih usluga i koje ih čine veoma ranjivim, što je na određeni način prisililo državne vlasti da se s ovim problemima obračunavaju zakonodavnim putem.

Nagli rast valute švicarskog franka rezultirao je višestrukim povećanjem kreditnih anuiteta dužnika koji su se našli u teškoj poziciji, njihova kreditna zaduženja i nakon godina otplate umjesto da budu manja postajala su veća nego u vrijeme sklapanja ugovora.

To je veliki broj građana gurnulo u ponor prezaduženosti, koji su se osjećali prevareno i izigrano od strane bankarskog sektora, posebice što su se našli na udaru izvršnih postupka uslijed kojih su ostajali bez krova na glavom, a banke su postajale novi vlasnici njihovih domova. Ova situacija izazvala je burne reakcije javnosti, nakon čega su uslijedile izmjene i dopune relevantnih sektorskih propisa u R Hrvatskoj to su Zakona o potrošačkom kreditiranju i Zakona o kreditnim institucijama kojima je nametnuta obaveza poslovnim bankama da izvrše konverziju svih kredita ugovorenih u švicarskim francima u domaću valutu. Ovim problemom detaljnije bavi se prof. dr. Tatjana Josipović u svom radu pod naslovom *“Aktualne mjere za ublažavanje problema zaduženosti potrošača kod ugovora o kreditu s valutnom klauzulom u Republici Hrvatskoj”*. Također, određenim pitanjima veoma bliskim navedenoj problematici bavi se i prof. dr. Aleksandra Maganić (Pravni fakultet Sveučilišta u Zagrebu) u svom radu pod nazivom *„Slučaj švicarac kao test djelotvornosti kolektivne pravne zaštite u Hrvatskoj.“* Podjednako dragocjena su viđenja i iskustva praktičara prezentirana u radu pod nazivom *„Pravni aspekti zaštite potrošača kod ugovora o kreditu s valutnom klauzulom vezanom za švicarski franak“* koautora Luke Probisalić, Dine Pivac (Odvjetničko društvo „Primorac i partneri“ j.t.d. Split) i Nenada Miletića (suca Općinskog građanskog suda u Zagrebu).

Ova iskustva iz susjedstva dobar su putokaz u kojem pravcu treba djelovati i domaći zakonodavac kako bi se osigurala kvalitetna i učinkovata zaštita slabije ugovorne strane. Mada potrošači u Bosni i Hercegovini nisu u tako velikom broju bili izloženi negativnim posljedicama ugovaranja valutne klauzule u švicarskim francima ipak zakonodavac se odlučio na dopunu Zakona o zaštiti potrošača u BiH uvođenjem nove odredbe člana 52a. No, puno značajniji iskorak načinjen je usvajanjem novog Zakon o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH u svjetlu Direktive 2008/48/EZ, s tim u vezi prof. dr. Meliha Povlakić je u svom radu pod nazivom *“Usklađenost zakonodavnog okvira zaštite potrošača sa pravom EU i aktuelni problem potrošačke zaštite u BiH”* ukazala da ovaj Zakon predstavlja pravni okvir koji ima za cilj unaprijediti pravni položaj fizičkih osoba korisnika, tako što propisuje određene zahtjeve u pogledu općih uvjeta poslovanja davatelja, načelo profesionalne

pažnje finansijskih institucija i obavezu educiranja korisnika, po-drobnija pravila o promjenljivoj i efektivnoj kamatnoj stopi, zatim uređuju se i posebna prava korisnika, pravo na odustanak i pravo na prijevremenu otplatu i dr. No, isto tako ukazuje na problem asimetrične regulacije pravne zaštite potrošača u BiH, u smislu da se harmonizacija provodi na nivou entiteta uslijed čega postoji unu-tarnja neujednačenost propisa. Kritičkoj analizi odredaba novog Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH svoje radove posvetili su i drugi autori iz Bosne i Hercegovine koji su u svojim izlaganjima prisutne upoznali sa prednostima, ali i određenim ne-jasnoćama koje donosi nova pravna regulacija. To se odnosi na dr. sc. Senada Bajrića koji se u svom radu pod naslovom „*Prijevremena otplata kredita prema Zakonu o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH i Zakonu o bankama Republike Srpske*“ bavi institutom prijevremene otplate, zatim doc. dr. Anitu Petrović (Pravni fakultet Univerziteta u Tuzli) koja u svom radu pod nazivom „*Informiranje kao mehanizam zaštite korisnika finansijskih usluga – prednosti i ograničenja*“ analizira iscrpnu obavezu informiranja korisnika u svim fazama ugovornog procesa, te ukazuje na problem informacijske prezasićenosti u koju zamku je upao i domaći zakonodavac, zatim problem finansijske (ne)pismenosti korisnika da bi adekvatno razumjeli složene finan-cijske pojmove i bili sposobni donijeti odgovornu finansijsku odlu-ku. Rad pod nazivom „*Zaštita prava potrošača kod potrošačkih kredita - Bosna i Hercegovina*“ autorice Milice Panić više ass. (Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu) bavi se potrošačkim kreditom, imajući u vidu da se radi o najprodavanijoj finansijskoj usluzi među potrošačima. Nadalje, tu su i stavovi praktičara koji se susreće s primjenom odredaba novog pravnog okvira predstavljeni u radu pod nazivom „*Harmonizacija pravnog okvira u domenu zaštite potroša-ča kroz prizmu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga FBiH*“ au-tora mr. sc. Zlatan Omerspahić (Hypo-Alpe-Adria bank). Financij-sko-pravni aspekt zaštitnih, valutnih klauzula i poteškoće na koje se nailazi u njihovoj primjeni s posebnom pažnjom na situaciju u BiH analiziran je u radu autorice doc. dr. Aide Mulalić (Pravni fa-kultet Univerziteta u Zenici) pod nazivom „*Finansijsko-pravni aspekt tretiranja problema korisnika finansijskih usluga u kontekstu održavanja kvantuma novčanih potraživanja*“.

Na ovom panelu prezentirani su i drugi aspekti zaštite potrošača tako u svom radu pod nazivom „Zaštita potrošača u time sharing ugovorima“ autorica dr. sc. Darija Softić-Kadenić (Pravni fakultet Univerziteta u Sarajevu) pažnju usmjerava na složene time sharing ugovore koji također nose značajne financijske obaveze potrošačima, ali i dozu nesigurnosti posebno u slučaju stečaja time sharing operater. Potom, tu je i koautorski rad pod nazivom „Zaštita žirantata u Federaciji Bosne i Hercegovine“ doc. dr. Darke Radića i doc. dr. Radenka Jotanovića (Pravni fakultet Univerziteta u Banjoj Luci) u kojem se analizira novi *lex specialis* koji u velikoj mjeri odstupa od općih propisa obligacionog prava, te s tim u vezi ispituje se opravdanost i prihvatljivost novih rješenja. Također, prezentiran je i koautorski rad doc. dr. Tunjice Petrašević i dr. sc. Paole Poretti (Pravni fakultet Sveučilišta J.J. Strossmayera u Osijeku) pod nazivom „Zaštita prava potrošača u RH s posebnim osvrtom na ugovore sklopljene izvan poslovnih prostorija ponuditelja i ugovore na daljinu“ gdje se analiziraju rješenja Direktive 2011/83/EU o pravima potrošača inkorporirana u Zakon o zaštiti potrošača RH vezano za ugovore koje karakteriziraju posebne metode sklapanja kao što su ugovori sklopljeni izvan poslovnih prostorija, te ugovori zaključeni primjenom distancijskih sredstava komunikacije. Autori ukazuju na posebna prava potrošača, pravo na informaciju te pravo na odustanak, ali i na značaj alternativnih načina rješavanja potrošačkih sporova. U radu pod nazivom „Pravo pacijenta - potrošača na naknadu troškova prekogranične zdravstvene zaštite“ koautori prof. dr. Maja Čolaković (Pravni fakultet Univerziteta „Džemal Bijedić“ u Mostaru i prof. dr. Marko Bevanda (Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru) prezentirali su pravni položaj pacijenata i probleme s kojim se susreću u slučaju pružanja medicinske usluge izvan države pacijentovog domicila. U nastavku konferencije prezentirani su i radovi mr. sc. Sanje Kavaz-Hukić pod naslovom „Politike zaštite potrošača u procesu pridruživanja Europskoj uniji: Izazovi za Bosnu i Hercegovinu“ te rad mr. sc. Amile Mujčinović pod nazivom „Efektivna zaštita BiH građana od nesigurnih proizvoda kroz harmonizaciju tehničkih propisa Bosne i Hercegovine sa direktivama Evropske unije“.

Nakon izlaganja svih učesnika uslijedila je diskusija koja je urodila konstruktivnim prijedlozima koji su na koncu pretočeni u

zaključke Konferencije, koji se mogu svesti pod zajednički nazivnik a to je da je oblast finansijskih usluga od posebnog interesa za potrošače, jer danas je skoro nemoguće naći osobu koja ne koristi ili nije koristila neku uslugu. Potrošači u Bosni i Hercegovini nezaostaju za europskim trendovima kada su u pitanju nove vrste finansijskih usluga na tržištu, ono što im je nedostajalo jeste aktualna pravna regulativa koja će osigurati maksimalno poštivanje prava na informiranost, ravnopravan i fer tretman od strane davatelja, te učinkovito i brzo ostvarivanje pravne zaštite i obeštećenje. Pravni okvir u ovoj oblasti jeste u određenoj mjeri usklađen sa *acquisom*, što znači da je zadovoljen zahtjev formalne harmonizacije, dok stvarna harmonizacija koja se odnosi na učinkovitu primjenu novih propisa tek predstoji.